

Wyrok z dnia 14 lipca 2005 r.

II UK 280/04

Wypłata emerytury wojskowej w roku 2000 powinna być dokonana na podstawie art. 40 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 1994 r. Nr 10, poz. 36 ze zm.) w brzmieniu, jakie przepis ten miał w dniu 31 grudnia 1998 r., także po ogłoszeniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 listopada 2002 r., P 7/01 (Dz.U. Nr 191, poz. 1604).

Przewodniczący SSN Maria Tyszel, Sędziowie SN: Beata Gudowska (sprawozdawca), Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 lipca 2005 r. sprawy z wniosku Tadeusza N. przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w W. o wysokość emerytury wojskowej za 2000 r., na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 lipca 2004 r. [...]

1. o d d a l i ł kasację,
2. zasądził od Tadeusza N. na rzecz Wojskowego Biura Emerytalnego w W. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Tadeusz N., pobierający jednocześnie emeryturę wojskową i uzyskujący wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia, złożył w dniu 6 listopada 2002 r. wniosek o dokonanie rocznego rozliczenia uzyskanego przychodu w 2000 r. Decyzją z dnia 12 listopada 2002 r. Wojskowe Biuro Emerytalne w W., stosując art. 40 wojskowej ustawy emerytalnej w brzmieniu sprzed 31 grudnia 1998 r., uwzględniło dochód, tj. przychód pomniejszony o składkę ubezpieczeniową i koszty uzyskania (osiągnięty przychód - kwota 220.973,45 zł; dochód - 204.526,93 zł) i dokonało potrącenia 25% świadczenia w kwocie 11,816,36 zł.

W odwołaniu ubezpieczony żądał zmiany decyzji i zwrotu tej kwoty. Twierdził, że zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej (Dz.U. Nr 122, poz. 1313), analogicznie do art. 119 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy rozliczeniu świadczeń stosuje się zasady obowiązujące w okresie, za który następuje rozliczenie. Skoro art. 3 ustawy zmieniającej został uznany wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 5 listopada 2002 r. (Dz.U. z dnia 18 listopada 2002 r.) za niezgodny z Konstytucją, Wojskowe Biuro Emerytalne, wydając decyzję w dniu 12 listopada 2002 r., powinno było stosować zasady wynikające z art. 40 wojskowej ustawy emerytalnej według stanu prawnego obowiązującego od dnia 1 stycznia 2001 r.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie oddalił odwołanie wyrokiem z dnia 23 września 2003 r. przy zastosowaniu art. 40 wojskowej ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1998 r.

W apelacji ubezpieczony zarzucił, że w dniu 18 listopada 2002 r. nastąpiła istotna zmiana zasad rozliczania dochodów i świadczeń, którą Sąd Okręgowy powinien był uwzględnić. Przywołał pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 12 czerwca 2002 r. (II UKN 419/01), że po ogłoszeniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego uznającego przepis prawa za niezgodny z Konstytucją, przepis ten nie może być stosowany przez sądy i inne organy. Dodatkowo podniósł, że w zaskarżonej decyzji sprzecznie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego uwzględniono dochód, a nie przychód.

Wyrokiem z dnia 14 lipca 2004 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację. Rozważył, że w latach 1999 i 2000 rozliczanie świadczeń dokonywane było na podstawie art. 40 wspomnianej ustawy w brzmieniu obowiązującym w 1998 r. Prawdopodobnie takiej praktyki potwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 20 grudnia 2000 r., K 4/99 (OTK 1999 nr 7, poz. 185) i w wyjaśniającym wątpliwości co do wykładni tego wyroku postanowieniu z dnia 21 marca 2000 r., K 4/99 (OTK 2000 nr 2, poz. 85). Artykuł 40 ustawy w tym brzmieniu ustanawiał zasadę ograniczania kwot pobranych świadczeń nie więcej niż o 25% kwoty dochodu przekraczającego podstawę wymiaru emerytury i taką zasadę zastosował wojskowy organ rentowy. Rozliczenie z uwzględnieniem możliwości osiągnięcia przychodu bez wpływu na wysokość

pobieranej emerytury dla osób, których emerytura stanowi 75% wymiaru, wprowadzone dopiero od dnia 1 stycznia 2001 r., nie ma zastosowania do stanu faktycznego sprawy.

Kasacja ubezpieczonego oparta została na podstawie naruszenia art. 40 przez jego niezastosowanie w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 8 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 listopada 2002 r. i niewłaściwe zastosowanie art. 3 tej ustawy, niezgodnego z art. 2 Konstytucji. Skutkiem tego błędu było - zdaniem skarżącego - przyjęcie jako podstawy prawnej rozliczenia emerytury za 2000 r. przepisu art. 40 w brzmieniu, które miał do dnia 31 grudnia 1998 r., i ustalenie wskutek tego, że nie przysługuje mu świadczenie bez ograniczenia. Skarżący wskazał także na naruszenie przepisów postępowania - art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c., polegające na braku w uzasadnieniu wyroku oceny istotnych zarzutów podniesionych w apelacji, dotyczących obowiązku orzekania na podstawie prawa obowiązującego w czasie wydawania decyzji w dniu 12 listopada 2002 r. Wniosek kasacji obejmował zmianę zaskarżonego wyroku lub jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania w celu dokonania dalszych ustaleń co do wysokości emerytury wynikającej z rozliczenia rocznego w 2000 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zasady rozliczania zarobków osiągniętych przez emerytów wojskowych w 2000 r. były kilkakrotnie przedmiotem orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego i Sądu Najwyższego. Nie wracając do argumentów odnoszących się do stanu prawnego wprowadzonego przepisem art. 159 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118), należy przypomnieć wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2003 r., II UK 154/03 (OSNP 2004 nr 16, poz. 290), stwierdzający, że od dnia 24 grudnia 1999 r. (ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 grudnia 1999 r., K 4/99, Dz.U. Nr 106, poz. 1215) do dnia 1 stycznia 2001 r. (uchwalenia nowej regulacji zasad wypłaty emerytur wojskowych - art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży

Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, Dz.U. Nr 122, poz. 1313) przepis art. 40 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 1994 r. Nr 10, poz. 36 ze zm.) powinien być stosowany w brzmieniu, które miał w dniu 31 grudnia 1998 r. Jeżeli więc pobierający emeryturę lub rentę inwalidzką osiągał w tym roku wynagrodzenie lub dochód z pracy w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, który łącznie z emeryturą lub rentą z uwzględnieniem dodatków przekraczał w tym roku (w stosunku miesięcznym) kwotę podstawy wymiaru emerytury lub renty, świadczenie podlegało ograniczeniu o kwotę przekroczenia, jednakże nie więcej niż o 25% kwoty tego świadczenia bez dodatków. Nowe zasady rozliczeń zostały wprowadzone od dnia 1 stycznia 2001 r. i zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2000 r. art. 40 wojskowej ustawy emerytalnej uzyskał treść, zgodnie z którą osiąganie przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego powoduje zmniejszenie emerytury lub renty inwalidzkiej na zasadach obowiązujących w okresie, za które dokonywane jest rozliczenie, określonych w przepisach art. 104 ust. 1a-6, 8 pkt 1 i 2 oraz ust. 9 i 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.), z tym że w razie osiągania przychodu w kwocie przekraczającej 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, kwota emerytury lub renty inwalidzkiej ulega zmniejszeniu o 25% jej wysokości, jednakże nie mniej niż o kwotę maksymalnego zmniejszenia, o którym mowa w art. 104 ust. 8 pkt 1 i 2 tej ustawy, o której mowa w art. 104 ust. 1. W zmienionym stanie prawnym emerytury wojskowe - stosownie do art. 104 ust. 8 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach - nie mogą być ograniczone o więcej niż 24 % kwoty bazowej obowiązującej przy ostatniej waloryzacji w 1998 r.

W ustawie z dnia 8 grudnia 2000 r. zamieszczony został przepis przejściowy - art. 3, dotyczący emerytur i rent podlegających ograniczeniu w związku z osiąganiem przychodów w 2000 r., który stanowił w ust. 1 o stosowaniu do nich przepisu art. 40 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 1994 r. Nr 10 poz. 36 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej (1 stycznia 2001 r.). Jednocześnie w ust. 2 tego przepisu wprowadzone zostało pojęcie „przychodu” będącego podstawą rozliczenia, jako przychodu w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z

Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, pomniejszonego o płacone przez ubezpieczonego składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Ta zmiana rozliczenia za 2000 r. została uznana przez Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 5 listopada 2002 r., P 7/01 (Dz.U. Nr 191 nr 1204 z dnia 18 listopada 2002 r.) za niezgodną z art. 2 Konstytucji jako wprowadzona z mocą wsteczną na niekorzyść emerytów i rencistów osiągających dochody w 2000 r.

Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego ukształtowało taki stan prawa, według którego przy rozliczeniach emerytur wojskowych za 2000 r. nie uwzględnia się przychodu w pojęciu ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 3 ust. 1 i 2 ustawy zmieniającej) oraz - oczywiście - nie stosuje się zasad wynikających z art. 1 ustawy zmieniającej brzmienie art. 40 wojskowej ustawy emerytalnej, obowiązujących od dnia 1 stycznia 2001 r. W związku z tym, bez zmian, rozliczeń za 2000 r. dokonuje się stosownie do art. 40 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 1994 r. Nr 10, poz. 36 ze zm.) w brzmieniu, jakie miał w dniu 31 grudnia 1998 r.

W tym stanie rzeczy, kasacja jako pozbawiona usprawiedliwionych podstaw, została oddalona (art. 393¹² k.p.c.).

=====